ANDREÆ NICANORIS
Ad Epistolam
CYRIACI THRASYMACHI,
De

JUSTITIA ARMORUM SVECICORUM
In

POLONOS,
perq; ea
Liberata
à
magno periculo

GERMANIA
RESPONSIO.

Cui annexa & præmissa est, cujusdam Patriæ suæ benè cupientis, ad
MANIFESTATIONEM SVECICAM,
brevis
DISSERTATIO.

ANNO M DC LVI.

Cicero 1. de Offic.

NUllum bellum eſt juſtum, niſi quod aut rebus repetitis geratur, aut denunciatum antè ſit, & indictum.

Ibidem.

EA animi elatio, quæ cernitur in periculis & laboribus, ſi juſtitia vacat, pugnatq; non pro ſalute communi, ſed pro ſuis commodis, in vitio eſt: non enim modò id virtutis non eſt, ſed potius immanitatis, omnem humanitatem repellentis.

Pomponius. l. 118. π. de V. S.

HOſtes hi ſunt, qui nobis, aut quibus nos publicè bellum decrevimus, cæteri latrones ac prædones ſunt.

DISSERTATIO PRÆLIMINARIS ad MANIFESTATIONEM SVECICAM.

I quis hodierni seculi mores, vel per transennam, introspiciat, facilè reperiet, neminem non ad propriam culpam extenuendam & purgandam, alienam verò exaggerendam, & severè redarguendam, promptum & facundum habere ingenium, in tantum, ut unusquisque non cum venia tantum, sed & cum ratione peccasse videri velit. Quod sane vitium tantò detestabilius est, & si Principes eò se abripi patiantur, ut, rejectis significantissimis rerum vocabulis excessus suos priscis verbis obtegant, iisdemq; non excusationem solùm, sed & authoritatem dare nitantur. Ad quam quidem classem meritò referas Serenissimum Suetiæ Regem Carolum Gustavum, qui haut ita diu, bello, quod & Inter Barbaros fieri amat, non prius denunciato, Serenissimum Poloniæ Regem, Joannem Casimirum, tot tantisq; bellis undiq;, plus satis involutum, atq; indè violentiæ inferendæ opportunum ratus, post habitis solennibus, nondumq; finitis induciarum Stumdorfianarum pactis, abruptis etiam aliis compositionis mediis, hostiliter invadere, ditionesq; ejus subjugare; interim verò hanc suam injustissimam expeditionem, variis adscititiis coloribus fucose obrumbrare ausus est. In quem finem publicata est illa, ita dicta, *Brevis & præliminaris enumeratio causarũ, ob quas se Serenissimum*

Poloniæ Regem bello adoriri coactum esse putat, aut verius obtendit, scilicet, ut hâc ratione prostitutæ fidei, & induciarum ruptarum notam à se in Poloniæ Regem retorqueat, suas verò actiones quadam juris specie incrustet. Non defuissent profectò, qui frigidas hasce ratiunculas contrario aliquo scripto orbi Christiano jam dudum testatam reddidissent nisi incongruum visum aliis fuisset, calamum prius, quam arma, tantæ ferociæ opponere, hostemque, à verbis ad arma prolapsum, & ferro nos impetentem, solis scriptorum syllabis retundere, fractaq; navi de mercibus disputare velle. Jam verò, ubi, per DEI gratiam, ad sese rediit Prisca Polonorum virtus, illeque sanguis Martius iterum justo furore incalescere, atque se exerere cæpit, non minus (alio licet quam Suetiæ Rex procedere voluit, & inverso ordine) post expedita tela, strictosque enses, etiam stylo rem agere, injuriasque Suecias prælo publicare, atque ita undiq; præsidiis suis hostem exuere oportunum esse judicatum est. Attamen non opus fuit multum operæ in confutandis supra dictæ Manifestationis causis consumere, aut punctuatim iis refellendis occupari, cum non tantum ipsis Stumdorfianis pactis diserrè cautum, sed & in ultimis Lubecensibus tractatibus utrinq; ita condictum fuerit, quod non obstantibus causationibus hisce aliisque Suecorum *ET CÆTERATIONIBUS*, induciæ, ad decursum constituti olim viginti sex annorum temporis, (nimirum usque ad annum 1661.) continuari deberent. Operam verò omnem ludunt Sueci, quando suis cavillationibus, adjectisque circa pactorum phrasin: *SEMEL ATQUE ITERUM*, frivolis quibusdam commentationibus pacta hæc eludere, & penitus extinguere laborant. Nam quocunq; modo verba hæc accipiant, fidei ruptæ & violatarum induciarum rei permanent, cum si quid forte ex parte Polo-

norum

norum intercesserit, quod pactis adversari videatur, non armis vindicari, sed amicis complanationibus sopiri debuerit. Pauca hæc qui attendit pluribus ad confutandam Manifestationem Suecicam non indiget, atque in irritum exindè cadit labor istius, qui sub nomine *CYRIACI THRASIMACHI*, pro justitia armorum Suecicorum, quædam super addere, laborantique Manifestationi obstetricari hâc ratione, & nescio quæ non Germanis persuadere voluit, cujus tamen dicta & allegata subsequenti epistolico responso ita sunt expuncta & enervata, ut exindè tantò facilius quis cordatus intelligere possit, Suecorum caussam non jure, sed armis leviter susceptis niti, & â partibus eorum nil nisi violentiam, à partibus verò Polonorum solidam justitiam stare, quæ quin tandem triumphatura sit, non est quod dubitemus, multis imprimis exemplis abundæ docti, illam etsi quandoque langueat, non tamen vinci posse.

Ad

Ad
Cyriaci Thrasymachi Epistolam
RESPONSIO,

Cyriaco Thrasymacho Salutem.

LEgi nuper Epistolam Tuam, quam VI. Kalend. Novemb. Anno præterito, *DE JUSTITIA ARMORUM SUETICORUM IN POLONOS, PERQ; EA LIBERATA A MAGNO PERICULO GERMANIA* dederas. Sed quia in eadẽ Epistola multis injuriis & Polonos & Reges Poloniæ afficis, & probare conaris, illos latissimâ culpâ suâ arma Suecica in se provocasse, defensionẽ illorum suscipere visum, tibiq; ad oculum demonstrare, Te nec justitiam armorum Suecicorum in Polonos, multò minus, quod per ea Germania â magno periculo liberata sit, probasse. Hoc Tibi largior Te malam causam speciosè satis, conquisitis undiq; argumentis, sed non solidè defendisse, causamq; tuã variis verborum pigmentis ornasse, ut facile posses incautis fucum facere. Sed quando argumenta tua æqua ponderantur lance nullius deprehenduntur põderis. Ego nullos Rhetorum flosculos, nulla verborũ ornamenta, aut fucatiam eloquentiã opponã, sed planè & nudè dicam, quod res est. Veritas enim nuda est, nec eget his incrustamentis. Peccarẽ quoq; in leges Epistolæ, si ampullatis & sesquipedalibus uterer verbis. Bene hac de re sentit Seneca, cum ad amicum suũ Luciliũ 75. Ep. sic scribit.

Qualis sermo meus esset, si una sederemus, aut ambularemus, illaboratus & facilis, tales Epistolas meas esse volo, quæ nihil habeant accersitum nec fictum, si fieri posset, quid sentiam ostendere, quam loqui mallem.

Libere dicam quod sentio, sine ira & studio quorum causas procul habeo. Et quamvis corruptissimo hoc seculo nõ liceat sentire quæ velis, & quæ sentias dicere, attamen cujusvis

vis

vis ingenui est, ut sermo cõcordet cũ vita, & illa promissum suum implevit, qui & cum videas illũ, & cum audias idẽ est.

Rem ergo ipsam absq; multis ambagibus aggredior.

In prædicta Epistola tua duo potissimum probare anniteris, per Polonos scil. non per Suecos stetisse hactenus, quo minus dudum inter populos illos firma ac perpetua Pax viguerit: alterũ, polonos multis modis induciarũ leges fregisse, quæ sanctè hactenus à Suecis sint observatæ, ac proinde culpa sua latissima ante tẽpus arma hæc in sese provocasse.

Dum primum discutere incipis, originem belli non ex fide, (quod pace Tua dixerim) nec sufficienter enarras, sed plurima, quæ maximè narrare, debueras, omittis:

Taces enim, quod Sueci Esthoniam à Livonia (quæ jam anno 1560. Sigismundo Augusto Regi Poloniæ Juramentũ fidelitatis præstiterat) bello Moschico implicita, avulserint, ut *Piasecius*, quẽ sæpissimè allegas p. 72. (edit: Cracoviens.) scribit Unde quoq; Legati Suetici, ut Polonos ad eligendũ Sigismundum Tertium, filium Joannis Regis Sueciæ, inducerent, *in augmentum & ornamentum Reip. satis speciosa, si fuissent præstita*, (verba Piasecii) *restitutionem Esthoniæ, & machinas bellicas in Livonia sub Moscho interceptas offerebant.*

Quod clarissimè evincit, jam à tàm longo tempore Suecos Polonis infestos fuisse, cum Poloni nunquã Suecos ante offenderint, imò potius filium Regis Suecorum in Regem Anno 1587. elegerint. Et si Sueci Regem Sigismundum Tertium legitimum Regni Sueciæ Successorem, & unanimi Statuum Regni Sueciæ consensu coronatum Regem suum, Regno non abdicassent, nunquâm ad tam crudele deventum fuisset bellum. Quod paulò altius repetendum duco, ut omnibus pateat, quæ vera causa & origo belli Succo Polonici à tam multis annis fuerit.

Cum Rex Joannes Sueciæ, Sigismundi Tertii Pater, anno 1592. 27. Novemb obiisset, filius Sigismundus Rex Poloniæ

loniæ ſequenti anno iter in Sueciam, ad aſſumendam Coronam Regni, parabat Fama erat, quod Patrus ejus Carolus ad ſe ipſum traheret ſucceſſionem illius Regni, & ad excludendum Sigiſmundum vires & modos cōpararet. Nec vanus ille rumor fuit; Nam *munitiora in Finlandiâ & pluribus aliis Provinciis loca occuparat*, teſte *Piaſecio Tuo fol. 128. Tuū* jure nomino, quia omnia, quæ in invidiam Polonorum ex Hiſtoria ipſius excerpere potuiſti, Epiſtolæ Tuæ inſeruiſti. Hoc initium fuit diffidentiæ: progreſſus inde, quod cum *Sigiſmundus in Sueciam tranſierat, ad ineundam poſſeſſionem illius Regni, hæreditate paternâ ſibi debiti, difficiliorem, quam putarat, rerum ibi ſtatum invenit, Carolo Duce Patruo ſuo, cum apertè Regnum petere non poſſet, variis technis omnia inter vertente, quo ſibi viam aliquando ad idem Regnum pararet.* Utor verbis Piaſecii fol. 33. eò lubentius quod apud Te ſit claſſicus, & non ſuſpectus autor. Eodem anno Sigiſmundus Rex ſo-„lenni Diplomate juribus tam Eccleſiaſticis, quam Politicis „19. Feb. Statibus Sueciæ cavit, & coronatus ab Archi Epi-„ſcopo Upſalienſi una cum Regina, & conſtituto Patruo „Carolo Adminiſtratore Regni *adjunctis ei Erico & Guſtavo „Brahe, reditum in Poloniam apparavit, & cum 44. navibus Men-„ſe Julio Stochholmiâ ſolvens, ſuperatis anguſtiis, ad Pucenſem „Boruſſiæ Portum appulit, ac indè ad Oſtia Viſtulæ ſubvectus, Ge-„danū intravit*, benè in Suecia ut putabat, conſtitutis rebus. At Carolus Patruus poſt diſceſſum Regis ſtatim varia moliri cæpit, & *abſolutè nullo reſpectu præeminentiæ Regiæ, pro arbitrio ſuo omnia agebat, & paulatim munia Regia in ſe transferebat, ut Regi præter nomen Regium nihil ſupereſſet. Et licet Legati ex Polonia in Sueciam Anno 1596. expediti fuerant, ut hac de re cum Carolo expoſtularent, longam Apologiam, artificiosè elaboratam, loco ſatisfactionis, retulerunt.* Et ut ſpecioſius Carolus omnia ad ſe traheret, *Conventum Arbogiæ Anno 1597. die 18 Feb. indixit, diſuadentibus Conſiliariis Regni & Rege Sigiſmundo prohibente.*

hibente. In quo Conventu licit unus tantum ex primariis Consiliariis Regni comparuisset, tamen cum suis assentatoribus, plura circa Regni statum decerni fecit, & id in Conventu isto, *subordinantibus Ipsius emissariis, obtinuit, ut nomine illius Conventus ad ipsum publica instituta fuerit petitio, ut sicut hactenus, ita & imposterum, usq; ad adventum Regis, gubernatorem Regni* (cui se in speciem anteâ abdicarat, & vice versa status universi obedientiam omnẽ se ipsi præstituros, obligabãt) *sustineret*. Quod fusius Piasecius Tuus fol. 175. describit, pluraq; addit, quomodo post conventũ hunc Carolus Arcium Præfectos, Magistratus â Sigismundo Rege cõstitutos, amoverit, propriisq; substitutis, fideliores Sigismundi in exilium pulserit, bonis eorum in fiscum redactis, quæ hic repetere nolo:

Judica, quæso, an hæc à Gubernatore Regni, contra Regem suum acta, probanda sint.

Devenio jam ad annum 1598 quem Tu primum esse scribis, quo Sigismundus Rex infestis armis, adjutus valida Polonorum manu, patrium Sueciæ Regnum, adortus est, & ante quod tempus nemo Suecorum unquã Polonorũ quenquam læserat. Quod an veritati consonum, vide rogo ea, quæ in præmissis dixi. Quasi hoc non sit lædere ullum Polonorum, cum quis Esthoniam, Poloniæ Provinciam intercipit & detinet, deinde Regem Poloniæ variis modis offendit. Sed hic est ille Annus, quo *Carolus Dux jam palam in rebellionem* (sit venia verbo, si aures tuas offendit, Piasecium sequor) *erupit*, & Legatum Samuelem Laski, quem Rex Sigismundus in Sueciam miserat, contempsit. Qui cum re infectâ in Poloniam rediisset Sigismundus in Sueciam ivit, & sub finem Julii Calmariam appulit. Tum Carolus *contractis ex Arcibus suis majoribus Copiis, ac Regis Sueticis, minis, promissisq; sibi devinctis, propè Lincopiam ad Stange pontem acie instructâ, loco opportuniore Regi occurrere ausus est; & nec factâ mentione tractatus Pacis, quam paulò ante Lincopiæ institui (ut falleret, & Regum incautum teneret*, ut Piasecius dicit:) *petierat,*

rat, eoq; Rex Maximilianum PrZerembski cum aliquot Consiliariis Suecis miserat, contra Regios infesta signa promovit, ratus se posse eorum paucitatem multitudine sua facile opprimere, maximè, quod nulla tormenta, exiguumq; apparatum bellicū haberent. Plura hac de re, si vis, lege in Piasecio fol. 189. & subsequentibus. In quibus & hoc addit, quod post discessum Regis et Suecia, Carolus Calmariam post sex mensium oppugnationem ceperit, & ex obsessis quadraginta octo Nobiles Suecos, qui eo confugerant, Regi fideliores, una cum Præfecto suo Joanne Sparre & Christophoro ac Laurentio Andreæ securi jusserit percuti, & quod ita tota Suecia in potestatem Caroli concesserit. Quibus omnibus non contentus Carolus tandem *Anno 1599. perpetuò* (utor verbis Piasecii Tui f. 209) *per totum Regnum talē carnificinam excercebat, ut nullus hiscere contra Ipsius dicta vel facta amplius auderet, nisi simul de vita, bonis liberisq; periclitari vellet.* Comitia Stockholm. indixit, & in iisdem *quasi dubius quæstionē instituit, quid expectandum esset à Rege Sigismundo, qui ad litteras eorum Lincopiæ datas, nihil responderet, annè obedientia illi præstanda esset, qui Regni curam nullam haberet? Certatim omnes,* in his Comitiis, (quod ab ipso desiderari sciebant) *Regem Sigismundum Regno abdicarunt, renunciantes jurejurando & fidei, qua hactenus ei obligabantur, non excluso tamen à spe successionis Regni Uladislao ejus filio, si intra semestre in Regnum veniret, & in Religione ac legibus Sueticis instrueretur.* Quæ abdicatio ansam & originem omnium turbarum dedit, & an jure abdicatio ista facta sit, aut fieri potuerit, aliis dijudicandum relinquo.

Carolus post hanc abdicationem Sigismundi Regis, gubernationem Regni absq; Titulo Regio continuavit, ad annum 1607. quo magno omnium Ordinum consensu in Regem Sueciæ coronatus est, unione hæreditaria (ut vocant) jam ante 1604. Norcopiæ renovatâ Prudenter certè imitatus Augustum, qui cuncta discordis civilibus fessa, nomine Principis, sub imperium accepit. Quomodo deinde Carolus

in festa

infesta arma Livonię, Provinciæ Poloniæ, intulerit, & dubio marte sæpius dimicaverit, & quod Zamoscius Carolo per tibicinē hoc exprobraverit, quod contra morem non solum Christianorum, sed & gentilium, stantibus intra Regna Poloniæ & Sueciæ pacis fœderibus, nulla lacessitus injuria, nec denunciato bello, Provinciā Poloniæ Livoniam invaserit, & patruus nepotē Regno paterno spoliarit, oblato ipsi duello, quo tantæ injurię, justo Deo judicio discerneretur, nihil dico, quia hæc in Piasecio omnia legūtur. Sufficit tibi demōstrasse originē belli inter Suecos & Polonos, nō à Polonis, sed à Suecis ortā. Paulò fusius hæc Tibi, quā optasses fortè, deduxi, sed hoc rei necessitas exigebat, ut ōnibus luculētissime de fundamento totius hujus belli cōstaret.

Jam mihi narranda veniunt tēpora Gustavi Adolphi Regis Suecorum, successoris Caroli Patris, Qui jam an. 1614. cepit Moschis, contra Polonos, (qui illum nullatenus offenderunt) auxilia ferre, & ita illos nulla data causa irritare.

Quæ deinde ex Piasecio de præparatoriis Regis Sigismundi, ad recuperandum Paternum Regnū, allegas, leguntur quidem apud dictum Piasecium f. 357, ast addere debuisses, quæ paulò ante fol. 356. scribit. *Difficilioris quoq; belli cum Suecis omne Sigismundi Jus in illo Regno Gustavo Adolpho Caroli Regis filio deferētibus, jam indè initia apparebant, portento sumq; inde brevi exiturum belli Ducem prænunciabat Monstrum Marinum, ad finem anni præteriti Calmariæ captum sesqui ulnas longum, in cujus capite gladio pinna similis, in tergo autem tres hastarum cuspides, & ac ore bini dentes elephantini, ab umbilico pes humanus prominebat, cum expressis in latere verbis, Va, Va, Va homo.* Putasne jam, Thrasimache, Regē Sigismundum nihil debuisse, cōtra possessorē (ne severiori utar verbo) Regni sui tētare, & ad minimū possessionē ipsius turbare, ne de quieta & pacifica, non interrupta possessione gaudere posset? Credisne hanc expeditionem, quia non ex voto, ob rationes quas ipse ex Piasecio innuis, successit, injustam fuisse? Qui

suum vendicat, nemini injuriã facit. Non semper justitiam felicitas sequitur. Interdum injustissima bella felicissimos habent progressus. Sed hæc Anno 1616. acta sunt.

Antequam autem Rex Sigismundus hanc expeditionē, de qua jam dicitur, susciperet, sæpius Tractatus Pacis cum Rege Gustavo Adolpho tentavit, & jam An. 1613. propensum animum suum ad pacem testatus est in literis suis ad Regem Gustavum, de data Varsaviæ 1. Junii Anno 1613. Quod idem Rex Sigismundus in literis suis ad Regem Gustavum 10. Januarii An. 1614. Varsaviæ scriptis repetiit, in quibus inter alia hæc habentur. Verba ipsa Epistolæ dabo. *Literæ Dilect. Vestræ 18. Septemb. Holmiæ ejusdem cum prioribus tenoris, per tubicinem allatæ nobis mense Novēb proxime elapsi, Varsaviæ redditæ sunt, in quibus hæreditarii nostri Juris in Regnum Sueciæ titulū, iterum Dilect. Vestra omittit, simulq; ægrè fert, queriturq;, Nos in prioribus literis Nostris non solum Regalem, sed etiam hæreditarii Principis titulum prætermisisse, alio in ejus locum, quo Dilect. Vestra neq; nunc utitur, neq; antea unquam usa est, substituto, eamq; se justam satis, literarum nostrarū non recipiendarum causam habuisse, scribit; ne tamen pacis publicæ tractatio præcideretur, literas nostras aperiri, easq; prælegi sibi permisisse, ea nihilominus conditione reservata, ne ex suscepto hoc pacis atq; amicitiæ restaurãdæ negotio sibi aliquid in præjudicium cederet. Nos itaq; tametsi multo æquiores causas haberemus, iterum literarum Dil. Vestræ non admittendarum, in quibus Regalis Noster Titulus (quē jure legitimo atq; hæreditario accepimus, & absq; turpis ac tumultu, sine perjurio deniq; & humani sanguinis effusione pacificè acquisivimus) iniquè & immeritò omissus est, ablatusq;, quod suo tempore si res postulaverit, veris ac certis sufficientibus documentis demonstrabitur, potiore tamen afflictæ Patriæ curâ ductos Nos, indiesq; duci palam testari voluimus, nullamq; in nobis moram esse, quin omni ratione ex æquo bonoq;, sine ulteriore vexatione Provinciarum, sanguinisq; effusione, à violento hoc Imperio & imminenti*

nenti imposterum exitio vindicetur. Ad quod cum accederent consilia Serenissimorum Galliæ & Magnæ Britanniæ Regum, libenter omnis posthac mali evitandi causa, ea admisimus, animiq; nostri sententiã, quam potuimus, clarissimè diligentissimeq; Dil. Vestræ explicandã censuimus, ut consensũ verborũ factorũq; â nostra parte, pacisq; in Nobis & concordiæ curam amoremq;, si quis veritati & æquitati locus fuerit, animadvertat, agnoscatq;. Interim multas magnasq;, quibus sæpè & immeritò affecti sumus, injurias seponimus. Regale tamen jus Nostrũ in Regnum Sueciæ per summũ nefas patinobis adimi, neq; Jura nostra, neq; dignitas sinit. Quoditaq; ad Titulum attinet, quo tanquam novo & inusitato Dil. Vestra compellatam se scribit, is hæreditarius Serenissimi Parentis Dil. Vestræ fuit, quem in coronatione nostra, præstito Nobis perpetuæ fidelitatis ac securitatis juramẽto, & Ducatu Sudermanniæ, Noriciæ & Vermelandiæ, cum debita reverentia & submissione accepto, ipsi tanquam subdito & Vasallo Nostro ipsiusq; legitimis masculis hæredibus Regia Nostra authoritate concessimus, & confirmavimus, eoq; Dilect. Vestram in literis nostris compellavimus &c. &c. &c. Cetera omitto quia asperiora sunt, quæ aures tuas offendere possent, & ego hæc ad nullius offensionem, tantum ad eruendam veritatem, scripta volo.

Tractatio pacis inter hos duos Reges tum temporis nullum habuit successum, & hoc ob certas conditiones quibus Rex Sueciæ Tractatus hos circum scribere voluit, de quo Senatores Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithvaniæ in responsoriis suis ad Senatores Sueciæ, Varsaviæ 6. Jun. an. 1614. datis, conqueruntur his verbis: *Quo magis mirati sumus Illustrem Principem Dn. Gustavum Adolphum Sudermaniæ Ducem in suis ad Reg. Majest. literis ita futuros istos tractatus definire, cõditionibusq; circumscribere, ut appareat eum causa sua diffisum, cognitionem ejus subterfugere velle. Nos contra æquissimũ putamus, ut totum id, de quo inter nos & S. R. M. ac vos orta est controversia, funestiq; belli origo, arbitrio Judicioq; Principũ, qui curã pacis cõstituẽdæ suscepturi sunt, permittatur &c. &c. &c.*

Magnâ curâ Elector Brandenburgicus Joannes Sigismundus in id per plurimos annos incubuit, ut bellum illud per interpositionem Regum Galliæ, Angliæ, Daniæ & per Confœderatos Belgii Ordines componeret, missoq; Barone Ketlero ad prædictos Reges, & Status multo labore & impensis promovit, sed infelici successu, ut statim audies.

Rex Galliæ summoperè laudat propositum Regis Sigismundi, controversiam hanc per arbitrale judicium præfatorum Regum & Statuum sopiendi, & hæc ad illum Mense Novemb. Anno 1614. scribit. *Nous avons receu les lettres, que vous nous avez escriptes le ix de Juilliet par l'addresse de Nostre cher Cousin le Marquis de Brandeburg, Prince & Electeur du saint Empire, touchant les differents, qui passent entre vous & le Prince de Suede, en la resolution, que vous avez prise de deferer le jugement arbitral â ux Roys & Potentats Vos amis & aliez. Laquelle nous lovons & estimons pour le bien qui en recussira, & les maux que pourra prevenir un bon accord, qui vous sera moyennè par l'entremise commune des dits Roys &c. &c.* Quo animo Jacobus Rex Angliæ erga hanc tractationem Pacis fuerit, testatue in literis suis an. 1615. ad Regem Poloniæ his verbis. *Quod S. V. â nobis petit, una cum Serenissimo Principe Charissimo nostro cognato Electore Brandeburgensi, ut Legatos nostros Stetinũ in Pomeraniam mitteremus, ad audiendas & decidendas illas controversias, quæ inter S. V. & Principem Sueciæ diu flagrarunt, quod etiam Christianissimus Rex, ut literæ Vestræ præ se ferunt, facere decrevit: Nos cupientes satisfacere desiderio vestro, dabimus in mandatis Legato Nostro, qui in Gallia residet, ut exploret animum Gallorum Regis, quo tempore suos Legatos mittet, quo nostri possint esse paratiores ad illud iter capessendum & munus obeundum &c. &c.*

Dum hæc aguntur & Consiliarii Elect. Brandeburgici ad Senatores Regni Sueciæ 26. Apr. An. 1615. scribunt, illisque notũ faciunt, Reges Galliæ & Angliæ statusq; Confœderatos

tos

tos Belgii tanquã Meditatores primam diem Septemb. ejusdem Anni ad cõpositionem funesti hujus belli instituisse, & locum Stetinum designasse, Senatores Regni Sueciæ literis suis ad prædictos Consiliarios Brandeburgicos Stockholm. 6. Jun An. 1615 scriptis respondent: Brevem esse terminũ, deinde conqueruntur Regem Poloniæ, in literis suis 10. Jan. annno 1614, scriptis (quarum ante jam mentionem feci, innuere, sed de prætenso jure suo, in Regnum Sueciæ, tractare velle, de quo nulla mentio in Tractatibus fieri debeat, Quia Rex eorum nullo modo permittere possit, Decretum Ordinum de renunciatione Sigismundi Regis Poloniæ, optimis innixũ rationibus, in ullã disputationẽ aut dubium vocari. Adduntq; quod nisi Ser: Elector hoc à Rege Poloniæ impetrare possit & eò ipsum disponere, ut nihil de controversia Regni, aut quod de eo depẽdet, aut Regno adhæret, moveat Tractationem pacis irritam fore, inanesq; interponentium Regum & Rerumpubl. sumptus. Cum verò has Tractatus pacis conditiones Elector Brandeburg. literis suis ex Castr. Schönflissensi Calendis Quint an. 1615. ad Regem Sigismundum præscriberet, tale responsum pridiè idus Sextil. eodem Anno tulit, his verbis: *Quod verò Illustritas Vestra nobis significat Ordines Sueciæ, priusquam ad rem ipsam susceptumq; negotium ventũ fuerit, scire velle, quid nos de Jure Nostro ad Regnum Sueciæ haridario statuere in animo habeamus, novum planè & indignum esse, quod flagitant, facile quivis judicare potest. Hoc ipsum enim in quæstionẽ disceptationemq; venit an nobis Regnum Sueciæ debeatur, Nosq; per summam injuriam paternâ avitâq; hæreditate exuti spoliatiq; in integrum restituendi simus. Id nos omni ratione asserturi probaturiq; sumus, id verò Reges per Commissarios suis expensuri, & deniq; secundum Jus & æquũ arbitrali sententia decreturi sunt.* &c. &c. Tandem Tractatio ista pacis, cujus præparatoria per tot annos durarunt, in fumum abiit, & Legati Regis Sigismundi, Andreas Przyiemski, Georgius

orgius Pose, & Smogolecki morâ Stetini compiurium dierum factâ, rebus infectis abierunt, nullis comparentibus Legatis Sueticis, prout vehementissimè in literis suis ad Electorem Brandeburg. Stetini 15. Septemb. An. 1615. scriptis conqueruntur, dicentes: *Quemcunq; causum susceptu actio habitura esset, ad diem & locum condictum praesto esse voluisse, ut quam maximè palam facerent, & Suecis & omnibus, R. Mtem. omnes rationes pacificationis quaesivisse, nihilq; commodis suorum & publica tranquillitate antiquius habuisse &c.*

Cujus jam culpâ haec Tractatio Pacis successione caruerit judicet Orbis. Haec omnia quae dicta sunt, si praemisisses illis, quae ex Piasecio, de expeditione anni 1616. Sigismundi Regis contra Sueciam allegas, facilè quivis judicasset Regē Sigismundum, post irritos hos, tanto molimine institutos, Tractatus. nō sine causa de bello inferendo Suecis cogitasse. Nec est quod glorieris minus felicem fuisse expeditionem hanc. Dum enim consideravis Comitem ab Althein nō tantum promissis non stetisse, sed n. ulta imprudenter egisse, agnosces malum valdè in aulis Principum cōmune, quod credulo Principi saepè novorū consiliorum autores imponant, Sed hoc minimè probat, per Polonos, non per Suecos stetisse, (prout Tu asseris) quod pax non coaluerit: Nam contrarium evidentissimè demonstrare, & porrò probare possem, nisi taediosum esset, in re tam clara, plurâ verba facere:

Praetereo ea que Sueci proditione Farensbachii in Livonia Anno 1617. cùm tempus induciarum ab ipsis cum Rep. Polona, praecipuè pro Provincia Livonia stabilitum, nondum praeterierat, (teste Piasecio f. 361.) egerint, tibique probandum relinquo, liceat ne tempore induciarū talia moliri. Quo jure Rex Gustavus Adolphus Rigam metropolim Livoniae An. 1621. occupaverit, de cujus felici expeditione ita gloriaris, audi narrantem Piasecium f. 413. dum scribit; *Ut enim ad Livonica transeamus, Gustavus Rex Sueciae ea opportunitate*

nitate (nempe gravi bello Turcico Polonis implicatis) utendũ ratus, cum viginti quatuor millium exercitu in Livoniam veniens, initio mensis Septemb. Rigam obsedit & oppugnavit, summa celeritate propè ejus Vallum productis operis, cuniculisq; actis. Et postquam Piasecius in dicto loco enarrasset quo pacto Riga in potestatem Suecorum venerit, ita concludit fol. 414. *Atq; ita hoc anno Poloni dum contra Christiani nominis hostem cum summo suo discrimine certabant, à Christianismet majora detrimenta acceperunt, sine ulla denuntiatione belli, quam hostis ex formula induciarum præmittere tenebatur.*

En habes Piasecii descriptionem felicis hujus (ut eam vocas) expeditionis contra Rigam. Quod ad Annum 1623. attinet miror te quædam tantum ex Piasecio decerpsisse, omissis plurimis, quæ maximè addere debebas; sed hæc fortè nõ pro te sed contra te militant. Audi quæso Piasecium, quid ille fol 437. dicat, de iis quæ anno 1623 inter Sigismundum Regem Poloniæ & Gustavum Regem Sueciæ acta sunt. *Cum insuper Regẽ Sigismundum transire Gedanum intellexisset* (Scil: Gustavus Rex) *eum classem ibi apparaturum, trãslationisq; tanti belli initia facturum credebat, & partim præsidiis firmioribus muniri curaverat maritimas suas Arces, navibusq; triginta quinq; (istis Suecia abundat) collectis, ipsemet sinum Balthicum decurrens, propè portum Gedanensem appulerat, observaturus illius rumoris progressus. Sed præter opinionem suam pacata omnia reperit, & licet non difficile fuisset, eum insolescentem nimium (ad singulos tormentorum in honorem Regis vel introitu, vel sub conviviis in signum lætitiæ exoneratorum sonitus, ille quoq; non minori fragore in anchoris stans respondebat) rejicere, ad quod aderant in illo portu novem Prætoria Regia naves, & aliæ Civitatis ac mercatorum propè centena, operamq; suam ad hoc Joannes Weier Palatinus Culmensis offerebat, tamen Rex Sigismundus stantibus Induciis ratus non lacessendum hostem, satis habuit, quod Regni Senatores, qui aderant, miserint ad eum expostulantes, de induciis violatis. Præ se ferebat ille tunc, quod ad tractandam*

pacem inclinaret, sed tã importunè, absq; præparatione, cum hoste tam superba ostentatione tumente, tractare, indignum videbatur &c. Te ipsum Judicem appello, an hæc probent Regem Sueciæ Gustavum tum temporis pacem Polonis (ut tu scribis) æquis conditionibus obtulisse? Annè potius clarissimè demonstrant Regem Gustavum inducias violasse, & Regem Sigismundum Poloniæ è contra moderationem animi sui & pacis studium abundè declarasse, quod Regi Gustavo cum posset, nullum damnum intulerit. Et cum tum temporis Magistratus Gedanensis per Secretarium *Mittendorffium* Regi Gustavo cibaria non nulla mitteret, plane nõ ægrè tulit Rex Sigismundus, immò quosdam Polonos injuriosis verbis Regem Gustavum prescindentes, severè coercuit.

Quæ ad annum 24. & 25. ex Piasecio annotas, parum Te juvant. Nam hæc potius probant Suecos alienos fuisse à pace cum Polonis durissimas conditiones, quas nullo modo inire poterant, proponerent. En tibi Piasecium Testẽ f. 452. *Nec induci poterant* (scil: Succi) *ad prorogandas illas inducias, in tractatu interim super hoc habito, nisi Rex Sigismundus eas longiores, nempè in multos annos, esse vellet, vel Sueciæ Regno se abdicaret, pacemq; faceret perennem.*

Quo pacto Rex Sueciæ Gustavus An. 1626. in Prussiam irruperit, & brevi spacio magnam partem Borussiæ occupaverit, omnibus notum, ut non opus sit ea hic fusius deducere, sed potius, quomodo & quibus intercessoribus Induciæ sexennales An. 1629. factæ sint, dicendum. Ordines fæderati Belgii plurima incommoda ex hoc bello Sueco-Polonico sentientes, primi quoq; Legatos suos tam ad Regem Sueciæ, quam ad Regem Polon. An. 1627. miserunt. Qui in oratione sua ad Regem Polon. habita 6. Julii An. 1627. luculenter declarant, in qua cõsideratione apud illos hoc bellum sit, dum dicunt: Bellum quod jam dudum de Sueciæ aliorumq; Regnorum jure geritur, quamdiu in Livoniæ margine hæsit,

neq;

neque S. R. Majestati Tuæ neque Regno Poloniæ neque communi commerciorum usui usq; adeo molestum" fuit, ut ei extra ordinem obviam ire S. R. Mtis Vestræ magnanimitas necesse duxerit. Et jam propè, ut lenti malicura, temporis remedio relictũ erat, postquã id in Borussiæ" partes translatum est, Oppida aliquot & Pillaviensis freti" angustię, inquietissima illa Provincia occupata, portus celeberrimæ Gedanensium Urbis, ac Vistulæ fluminis exitus occlusus, tùm verò & S. R. Mtas: Vestra & Poloniæ Proceres, limitis sui curam & defensionem respicere, & amicorum Vestrorum studia ad tam præsentes difficultates, quæ sese ultra hujus quoq; Regni terminos effundunt, excitare ceperunt. Fœderatorum Provinciarum Ordines etiam Reipub. Christianæ interesse putâvêre, ulteriores hujus belli progressus, commodis rationibus coerceri &c. &c. Testantur quoq; iidem Legati in hac oratione Regis Poloniæ propensionem his verbis: Præcipuè cum neq; S. R. Mti. Vestræ" animus unquàm ab honesta & certa pace alienus fuerit, &" jam uti speramus, tanto minus pro sua pietate & clementia" abhorreat, quãto bellorum difficultates florentissimo Po" loniæ Regno propius minitantur. Hæc contraria sunt illis, quæ narras, Gustavum Regem, Regi Poloniæ pacem" per Hollandicos Legatos obtulisse, sed frustra.

Frustra non fuit, misit enim Rex Poloniæ Joannem Zavvadzki, tunc Secretarium suum, post Palatinum Pernaviensem, Dantiscum, mense Decemb. An. 1627. communicãdi gratia cum Dominis Legatis Hollandicis de tempore & loco inchoandorum tractatuum. Elector Brandeb. quoq; missis legationibus tam ad Regem Poloniæ, quam Sueciæ, pacis negotium sedulo & feliciter promovit, & tandem mediantib9 Legatis Regis Galliæ, Angliæ, ut & Ordinum Confœderatorũ Belgii, Induciæ sexennales 26. Sept. An. 1629. cõclusæ fuerunt. Ad quas acceptandas prõptus fuit Rex Gustavus, ex suo potius, non, ut tu scribis Poloniæ usu. Deinde inductus

persuasionibus Legati Galliæ Charnacæi, qui secretò hoc cũ Rege Gustavo tractaverat, ut res collapsas ferè illorum; qui nimiam Domus Austriacæ potentiam invisam habent, restauraret, ut apparet ex articulis fœderis, eo nomine initi.

Cum hoc bellum Sueco-Polonicum ad tẽpus sopitũ esset, Rex Gustavus An. 1630. in Germaniam ivit, profligatisque brevi tẽpore Cæsarianis ex Pomerania, magnos progressus in Germania feliciter fecit, quę cum hujus loci non sint, prætereo, aliisq; narranda relinquo. Dum verò Rex Gustavus felicissima arma sua per totam ferè Germaniam circumfert, Rex Sigismundus Poloniæ ultima Aprilis Anno 1632. moritur. Post cujus mortem cum Vladislaus filius concordi omnium suffragio Rex Poloniæ renunciatus esset, literas affectu plenas ad Regem Gustavum mense Novemb An. 1632. dedit, quasq; hic de verbo ad verbum inserere, consultum visum, ut omnibus pateat, quam prono in pacem fuerit animo Rex Vladislaus. Verba literarum hæc sunt.

Serenissime Princeps Dne. Patrue Charissime. Præterita non tam odia, quam arma, neq; morem Principum, neq; jura naturæ oblitterare possunt. Proindè nos utriq; obsecundantes nunciare volumus Serenitati Vestræ, Supremo Regi Regũ placuisse, ut evocata ad immortale Regnum Divæ memoriæ Parente nostro, nos in Sceptrum ejus succederemus, quod nobis concors Amplis. istius Reipub. Ordinum Vox & suffragium paucis antè diebus detulit. Quod cum ad communẽ Regiæ Domus nostræ gloriã & felicitatẽ pertineat, facile fore confidimus, ut Serenitas Vestra non modo læto id accipiat affectu, sed etiã & pietatis Christianæ & cognatæ Charitatis officium funeri Dn. Parentis & Inaugurationi nostræ exhibeat, illi in 24. huic in 30, diem Jan. proximè Cracoviæ incidenti. Gratum verò imprimis fore speramus Serenitati Vestræ id amicè compellationis officium, quo eam antevertere voluimus, ne aut morẽ Principum, aut naturam exuisse videremur. Quia Serenitas Vestra hoc primo affectus nostri argumento conjiciet, nos cupere compositis ex digni-

tate

tate utriusq; nostrum armorum causis, expeditius deinceps jura sanguinis colere, rati idem cordi esse foreq; Serenitati Vestra ob eũ Sanguinis nexum, qui fortunam & dignitatem amborum ita connectit, ut nihil alterutri adversum, nihil gloriosum accidere possit, quin ad utrumq; pariter pertineat. Quod reliquum est, Ser: Vestra prosperã ac diuturnam valetudinem à Deo precamur. Data Varsav. 18. Novemb. An. 1632. Subscriptæ erant, *Ejusdem Seren. Vestra Benevolus Nepos.* Sed literæ hæ nõ pervenerunt (quod maximoperè dolendũ) ad manus Regis Gustavi. Nam jam ante eodem mense Novem. Rex Gustavus contra Cæsarianos propè Luzenã fortiter dimicando, gloriosè occuberat: qui ob ins[illegible]es virtutes suas longiori vita dignus erat. Quod eò magis deplorandum, quod non licuerit Regi Vladislao cum Gustavo superstite tractare. Nam planè mihi persuadeo, quod & alii magni nominis Viri credunt, hos Reges pacem firmam & diuturnam facturos fuisse; Tum propter amorem, quò se invicem prosequebantur, cujus non obscura dedit argumenta Vladislaus, dum adhuc Princeps cum Rege Patre in Castris Prussiæ esset, non sine murmure multorum, nec minorem inclinationem erga Vladislaum Gustavus in privatis Colloquiis testatus est; Tum quod florentibus reb9 Sueticis in Germania, tacitè Rex Uladislaus favebat.

Postquã verò tempus sexennalium induciarũ anno 1635 ferè expirasset, denuo, intercedente & procurante Electore Brandeburg. de Prorogandis induciis actum fuit. Quæ etim 12. Sept An. 1635. mediantibus legatis Galliæ, Angliæ & Ordinum fœderatarũ Provinciarũ Belgii, inter Regẽ Vladislaũ & Christianã designatam Reginam Sueciæ, successores ejus, Reges Suecorum, Regnumque Sueciæ ad viginti sex annos prima Julii stylo vet. an. 1661 terminandos, pactæ fuerunt, de quarum ruptura nunc potissimum disputatur.

Tu, mi Trasymache, magni beneficii loco allegas, quod Sueci bis magnis sumptibus, & (ut tu dicis) *corrogatis hinc inde Me-*

de Mediatoribus Legatos Lubecam miserint, sed considera, Suecos ad hoc obligari per XXII. articulum Induciarum, In quo hæc expressa habentur verba: *Durantibus ac currentibus hisce Induciis agatur de pace perpetua loco ac tẽpore interventuq́; Principum Mediatorum, de quibus inter partes, cura ac diligẽtia Illustriss. Ducis Curlandiæ, convenerit: Ita tamẽ, ut si tractatus pacis perpetuæ semel aut iterum nõ successerit, firmæ nihilominus & inviolabiter maneãt Induciæ usq; ad exitũ hisce pactis præfinitum.*

Quod Rex Poloniæ in Plenipotentiis Legatorum *Titulo Regis Sueciæ* usus sit, non est quod ægrè feras. Nam si Rex Poloniæ omni jure suo, quod in Sueciam habet, renunciare debebat pacis ergò, quare non debuit Titulo isto ante renunciationem, quam ritè facere non potuit, nisi se Regem Sueciæ antea dicere uti? Deinde *cũ Pater ipsius à Carolo Patruo, præter fas omne, hæreditario exclusus fuerit Regno* (Kobierzicius Castellanus Gedanensis, quẽ tu Florentissimum historiæ Vladislai principis Scriptorẽ nominas, prout meretur quoque hanc laudẽ, scribit initio historiæ suæ) & ille Patri & Fratri in eo successerit, Sueci nõ debebunt illi invidere, quod hãc notã justæ prætẽsionis suæ usurparet. Nec invenio in publicis tabulis Induciarum, quod prohibeatur Titulo Regis Sueciæ uti. Insuper in hoc cõvẽtu Lubecẽsi primo tractari debebat, de eo, an Rex Polon. tam titulo Regis Sueciæ, quam õni prætensione & jure suo in Sueciã cedere deberet? & ridicuculum fuisset, si se Titulo isto ante tractationẽ pacis ultro abdicasset

Eadem est ratio de *Sigillo*, & quod in eo insignia Regni Sueciæ & nomen Regis Sueciæ insculptum fuerint, non est cur offenderit Legâtos Sueticos. Nam cur ad signandas Plenipotentias tãtum, alio Sigillo, quam quo ordinariè in Cancellariè Regni omnia obsignantur, uti debebat. Sed firmiter credo R. Majestatem se adhoc induci Passuram fuisse, ut & Titulo, & insignib9 Sueticis abstinuisset, dummodo spes aliqua apparuisset Suecos sinceram & duraturam pacẽ cupere.

Verum

Verum hæc tantum inventa fuerunt, ut fucum Sueci exteris facerent, quasi justā habuissent causam abrumpēdi tractat9.

Optima quoq; intentione Canasilius in Suec. ad Reginam Christinam missus fuit, ut contestaretur Regis & Procerum Polon. prōptitudinem, Legatos in Suec. Plenipotentiis sufficientibus, instructos, brevi mittendi; & de pace perpetua transigendi. Cum autem eo ipso tempore Regina Christina inusitato in auditoq; in fœmina exemplo, Regimen Sueciæ deponeret, & in modernum Regem Carol. Gustavum transferret mō tale, quale sperabat, retulit responsum. Nec ad Regem admissus, sed per Magnum Cācellariū Regni Oxenstirn. (qui meritò non tantum titulo *Magnus*, sed re ipsa fuit, *summusq;* dici meretur Politicus, cui Suecia debet, quod in tam florido jam sit statu) expeditus fuit, prout Tu ipse testaris, refersq; verbotenus Responsum, quod hic non repeto.

Posteaquā Canasillius rediisset, denuò visum Morstenium Cameræ familiarem S. R. Majest. in Sueciam ablegare, ut de præliminaribus circa locum & tēpus futurorū Tractatuum tractaret. Sed quia in literis fiduciæ (vulgo credentiales) sub finem scriptum erat, *Regnorū nostrorū*, & vocula, *& cætera* omissa esset, offendebat hoc denuo Suecos, licet in literis ipsis Titulus utriusq; Regis ad placitum Suecorum scriptus esset. Magna hæc certè, & minime laudanda curiositas in his minutioribus. Nec debuisset levis ille defectus affectū ab utrinq; sincerum ad conciliationem animorū, negotiumq; stabiliendæ pacis inter hæc Regna perpetuæ turbare, ut prudēter Senatores Regni Poloniæ ad Senat. Regni Sueciæ 15 Maji An. 1655. de hoc negotio scribunt, ad quas literas Te remitto, in quibus uberiorem objectionis hujus Tuæ leges responsum.

Licet verò Rex Senatoresq; Poloniæ meritò offendi potuissent, quod nec Canasillius, nec Morsteni9 ad Regem Sueciæ admissi, aut ab ipso auditi, sed planè contemtim habiti fuerunt tamen ne in se quicquam desiderari paterentur, *Go-*

raiscium

raiscium Castellanum Kioviensem Legatum, cum plena potestate in Sueciam destinarunt, quem, dum in procinctu esset, mors prævertit, & huic negotio moram injecit. Sed hoc non obstante statim Rex Senatusq; Poloniæ in eam curam incubuerunt, ut alios in locum defuncti substituerent. Solennissime ergò, ex placito Comitiali, in Comitem Lesczinium Palatinum Lenczicìensem & Naruszevvicium hoc munus imposuerunt. Qui cum in Sueciam appulissent, & arma in Poloniam parata vidissent, non destiterunt Regem Sueciæ optimis rationibus inducere ut tractationi pacis locum daret. Sed nullatenus bellum hoc avertere potuerunt.

Judicet jam universus Orbis, quis huic funesto bello originem, quis causam dederit, & an per Polonos aut per Suecos steterit, quod pax firma tamdiu nō coaluerit. Certè ille, qui, quæ hic scribo, absq; pravo affectu leget, singulaq; ex probatis authoribus, Actisq; publicis deprōpta, considerabit, confitebitur non Polonos, sed Suecos semper à pace abhorruisse.

Lege quæso XXII. articulum Induciarum viginti sex annorum quem ante citavi, in quo disertis verbis habetur, ut si Tractatus pacis perpetuæ, semel aut iterum non successerit, firmæ nihilominus & inviolabiles manere debeant Induciæ usq; ad exitum hisce pactis definitum; Videbis nullo jure potuisse Suecos post tentatos Tractatus pacis, post tot missos â Polonia Legatos pacem offerentes, Inducias rumpere, & bellum tam cruentum Poloniæ, nihil mirus quam hoc expectanti, inferre In memoriam tibi revoca, quid Legati Suetici Lubecæ Legatis Polonicis promiserint, nempè *Suecos sincerè & inviolabiliter Inducias, usq; ad tempus Induciis definitum, servaturos.* Quod scio eos nō negaturos, quia promissio hæc subscriptione manuum Legatorum Sueticorum firmata fuit. Deus bone, qua fide hæc tam solennissimè promissa obliterata sunt! possent hic Poloni, me interprete, merito de fide Legatorum conqueri, & in illos torquere tritum illum versiculum

ficulũ, Nulla fides pietasq; Viris qui castra sequuntur, sed nolo injurias injuriis cōpēsare. Deo justissimo vindex hæc judicabit.

Ad dicis, Polonos induceas fregisse, & *quod apud omnes gentes receptum sit arma justissime maturari in partē, quæ fidem Induciarum fregerit.* Hanc propositionem non semper locum habere, Magnus ille *Grotius* Legatus quondam Sueticus in Gallia *libro suo de jure belli & pacis* docet *fol. 247.* Si pars una fœdus violaverit, poterit altera à fœdere discedere Nam capita fœderis singula conditionis vim habent, & post quædam allegata ex Thucydide concludit, *sed hoc ita verum est, Ni alitèr convenerit, quod fieri interdum solet, ne ob quamvis offensas à fœdere discedere liceat.* Idem fol. 513. ejusdem libri scribit. *Servandam fidē etiam perfidis,* & Salustium inducit dicentem: *Bellis Punicis omnibus cum sæpe Carthaginienses & in pace & per inducias multa nefanda facinora fecissent, nunquā ipsi per occasionē talia fecere.* Appianus de Lusidanis fædifragis, quos Sergius Galba, nova pactione dececeptos trucidaverat; *Perfidiā perfidiā ultus contra Romanā dignitatē barbaros imitabatur.* Vides ergo hanc, quam bonis regulam, non absolutè veram esse, & multò minus probabis Polonos Inducias violasse Sed examinemus objectiones Tuas.

Primò dicis, conditionibus Induciarum pactum esse, *quod Rex Vladislaus ac ejus Successores Reges Poloniæ atq; Regnū Poloniæ & Magnus Ducatus Lithvaniæ cum Provinciis & Principibus sibi subjectis nihil hostile moliri debeant, durātibus istis induciis contra Christinā Reginā Regnūq; Sueciæ, ejus provincias ac Civitates, nulla classe armata uti, neq; aliis quibuscunq; subministrare cōtra illud Regnum.*

Vera hæc quidem sunt & continentur ferè iisdem verbis Articulo XX. & XXI. in pactis Induciarum. At videamus, an hos articulos Induciarum Poloni non servaverint? Ad conciliandam invidiam Polonis, dicis quidem. *Nossowskiū Præfectum Lomzensem sex millibus equitum Polonorum Cæsarianum exercitum auxisse, & contra Gallos fæderatos Suecorum dimicasse.* Sed quid hoc ad rem. Nam contra vos nunquam pugnarunt, &

 ex

ex Gallia severioribus comminationibus revocati sunt à Proceribus Poloniæ.

Pergis, *Bothium in Livoniam & Crokovium in Pomeraniā excursiones fecisse & quod ad neutrā hosti fuerit aditus, nisi per mediam Poloniam*, concludisque, *talia institui non potuisse, nisi Republ. Polonia non connivente tantum, sed conspirante clanculum in exitium Suedicorum exercituum*. Injuria magna Rempubl. Polonicam afficis, & innocentem accusas.

Quod ad *Bothium* attinet, notum est, illum sub nomine Imperatoris clanculum, & manipulatim, ut ita dicam, per Borussiam Electoralem & Curlandiam transisse, ita ut nemo quid de ipsius transitu senserit, & illi quorum ditiones transibat, inscii istius expeditionis fuerint. Quam ut imprudenter susceperat, ita etiam vobis imprudentiæ suæ luit pœnas, & quidē valde severas, ut fama fert Crokovius vi armata & exercitu suo transitum sibi fecit, non petiit, & cū nulla habeantur in finibus majoris Poloniæ fortalitia, ut scis, facile transire potuit. Et quamvis Poloni maximè voluissent transitum impedire, non poterant. Celeritate enim magna utebatur & prævertebat illorū consilia, nec tā citò Exercitus conscribi poterat, qui ipsi opponi posset. Cur ergo Poloni in causa sūt, quod ille armis sibi viā paraverit?

Oseliam Insulam non Sueci sed Rex Daniæ possidebat, & per Tractatus Pacis Suecis illa demum â Dano concessa est. Cur ergò Rex Vladislaus tempore tractatuum Danicorum non debuit tentare ut Insula ista, quæ ad illum jure meritò spectabat, rursus Poloniæ conjungeretur, præsertim cum tum temporis adhuc in manu Danorum, non Suecorum, esset.

Sed dic mihi, mi Thrasymache, annon irruptio Generalis Bannirii in majorem Poloniam anno 1637. omnia hæc superet, de qua gravissimè Ordines majoris Poloniæ in literis suis ad Conjugem Bannerii scriptis conqueruntur, quas ut tibi omnibusq; pateat, quid ibi contra expressa pacta Bannerius egerit, integras ponam: *Illustris & Magnifica Domina, Domina & Amica.*

Amica observandissima. Graviter Resp: Nostra fert & multum nos omnes afficit milites Sueci effrenata licentia, qui jure gentium violato, fines nostros hostiliter ingressi, depopulati sunt bona Illustrissimi Domini Episcopi Posnaniensis, tum bona Reverendissimi Abbatis Bledzeviensis, in finibus nostris sita ferro vastata, Domus spoliata, subditi more Tyrannico torturis & supplicio affecti multi occisi, plurimi sanguinolentis vulneribus læsi, & quod maximè dolendum conquerendumq; est, templa Deo dicata, omni ornatu suo spoliata, cætera omnia ab his fœdifragis vastata & profanata. Hujus militis Generalis Dux est Maritus illustris ac Magnificæ Dominat; Vestræ Banier, cujus intererat militem in officio detinere, incursiones in fines nostros inhibere, & tantis facinoribus in Regno nostro patratis obviare. Qua de re visũ est Nobis literis prius jus nostrum prosequi, requirimusq; & postulamq ab Illustri & Magnifica Dominatione Tua, ut hæc damna fratribus nostris resarciantur: Hic enim mutuus Nobilitatis Poloniæ amor est, ut unius fortunam suam putent omnes. Quod quamprimum fecerit, liber ubiq; in Regno Nostro patebit egressus. Prõpta interim studia nostra offerimus. Datũ Szroda in Comitiis Posnaniens. & Calissi Palat. 17. Jul. Anno 1637. Judica Tu ipse, an hæc in Poloniam irruptio non sit manifestissima fractio Induciarum, quas nunquam Poloni, ut jam deduxi, violarunt, licet illos criminis hujus insimulare conaris. Sed cogita, quod insimulari quivis innocens potest, revinci nisi nocens non potest. Deniq; omnes, quos allegare potes hujus belli prætextus, morte Vladislai extincti sunt, & illi quoq; injuriam facis, innocentemq; lædis.

Reginam Christinam pro Rege Joanne Casimiro in Polonia Regem eligẽdo, apud Ordines Poloniæ intercessisse verũ est, sed ideonè omni prætensione sua in Sueciã abdicare se debebat. Nullo Jure hoc ab ipso flagitari poterat. Quod Gallicè ad Reginam Christinam scripserit, nescio cur in sequiorem interpreteris partem. Nam cum Regina lingua illa valdè delectaretur, ingenio ipsius accõmodare se voluit Rex Joannes Casimirus, Gallicè scribẽdo.

Quæ de *fœderibus*, quæ Rex Joannes Casimirus molitur

(tua opinione) differis, non sentio quid velis. Sed cur ipsi Reipublq;: Poloniæ non licet, cum amicis fœdera inire, quod nullibi in pactis est prohibitum. Cur non securitati commerciorum & Maris Balthici, cujus littora longo tractu portusq; nobilissimi, citra controversiam, juris Prutenici sunt, prospicere potest. Nihil sanè contra Inducias egisset, licet in Mare Balthicum, jure suo, Classem, ut securitas commeantibus esset, misisset. Nam per Inducias prohibetur *tantum nullis navibus, aut Classe maritima, contra Reges Regnaq; Sueciæ uti, vel contra illos quibuscunq; auxilio submittere.* Sed forte hoc malo habet Suecos, quod Rex præsenserit hoc, quod jam gerunt bellum, & quod contra illos turbatores Maris Balthici, Portus suos tutos volebat. Nec Regem, nec Rempubl. Polonam de inferendo bello Suecis cogitasse, nec ideo fœdera ulla inire voluisse, ipsa evincit ratio & præsens status Poloniæ, quæ post tot annorum vastationes nihil quam pacem anhelabat. Sed nolo operosius objectiones Tuas refutare, quia illas Pacta induciarum satis refutant. Lege Articulum XVIII. & XIX. videbis expressè prohibitum, *injurias tam personales, quam reales,* (quas nullatenus prætendere potestis) *sub hasce Inducias incidentes uni parti de altera vindicare, & quod severa pœna in violatores pacis fide publica roborata exerceri debeant. Deniq; si quid gravius inciderit, quod violationem pactorum concernere videretur, dari debent utrinq; Commissarii, qui loco aliquo ad fines Livoniæ assignando convenire & controversias exortas sopire decidereq; debent.* Si verò nunquam Sueci Commissarios à Polonis expetierunt, (ut tu ipse affirmas) ad prætensas illorum injurias sopiēdas aut decidendas, nullas ergò habuerunt aut habent, quæ mereantur Cōmissariorum Conventum, & ideo frustra illos pro vindicandis ab injustitia armis Sueticis allegas, Suecisq; incubuit, non Polonis Commissarios petere, quia se læsos prætendunt. Nunquam Reus Judicem expetit, sed Actor. Jam Sueci inverso Ordine in Reos (opinione eorum) onus Commissarios petendi impo-

imponere volunt, ut ab Actoribus condemnentur. Plurima hic commemorare possem, sed cohibeo manum.

Certe nullo colore, nullo jure bellum hoc cruentum excusari potest, *sola Ratione Status* tantum. Nam an hæc permittat Christiano, ne dicam per pactas Inducias amico, Regnum tam per barbaras nationes afflictum, & ubiq; ferè vastatum, durantibus Induciis, quæ demum undecima Julii anno 1661 exeunt, maximè tum, cum Legati ad tractandam pacem perpetuam mittuntur, absq; ulla denunciatione belli invadere, judicet Orbis Christianus. Non est Christianum, ne humanum quidem à barbaris afflictos, magis opprimere. Tum omnium Christianorum laudes meruissent Sueci, cum armis suis, quæ nunquam quiescere volunt, Polonos amicos & Christianos, contra barbaros juvissent.

Non video, cur pro justitia armorum Sueticorum dicis, *res Polonicas eò redisse, ut nisi armis in Suecorum ditionē redigantur, succubiturum illud Regnum omne sit sævitiæ Moschorum, Cosakorum, Tartarorum, Turcarumq;*. Insignis ratio justitiæ armorū Sueticorū. Numne poloni Suecos rogarunt, ut illos à Moschis, Cosacis, Tartaris vindicent, & sibi Regnum sumant? Nunquā hæc audivi, nec ad te scio hæc fabula pervenit. Nullibi hanc rationem reperio, inter justas belli gerendi causas, occupare Regnum, in quod nullum jus habeo, tantùm, ne alieno accedat imperio. Si Legati quondam Suecici Eximii *Grotii* librum de jure belli ac Pacis probè legisses, non hanc prætenderes belli Tui rationē. Ille enim f. 92 (edit. Amsterdamens. in folio) dicit. *Nullam justam suscipiendi belli causam esse, nisi injuriam.* Nullam autem Suecos à Polonis passos esse injuriam sole clarius jam ostendi. Ergò nec causam inferendi belli habent. Si Sueci hoc intenderent, ut Polonos, inprimis Lithvanios, ab oppressione Moschoviticâ liberarent, & in pristinum reponerent statum, haberent conscientem *Grotium*, qui in literis suis ad amicum *XXI. Octobr. Anno MDCXXXVIII.* sic scribit: *Decet Suedos libertati*

omnium

omnium favere, ut qui pro libertate non sua sed aliena, arma etiam susceperint. Quam de contemnaret, si te legeret, justitiam armorum Sueticorum, sicut facis, probantem. Diceret tibi, quod Anno M. DC. XXXIX. X. Decembr. ad amicum suum scribit. *Balthici Maris possessio multos inveniet certatores, Suedis sua littora curæ erunt.* O utinam illis littora tantum sua curæ essent, nec aliena invasissent! Plura non addo, ne tibi molestus sim, aut potius, ne nimium erubescas.

Venio jam ad secundum membrum Epistolæ tuæ, in quo hoc demonstrare satagis? *Rempublicam Polonam non fuisse Moschis Cosacisq; parem, sed certè fuisse succubituram, atq; ita futurum fuisse, ut latus illud Germaniæ populis istis barbaris detegeretur, deinde verò novis viribus prudentiq; administratione Suecorum, ita suffulciri Poloniam posse, ut Germania ab isthoc periculo sit libera.* Deus bone, quæ ratio defendens Justitiam armorum Sueticorum in Polonos? Quia verendum est, ne Respubl. Polona par sit Moschis Cosacisq; & succumbat, & ne latus illud Germaniæ, populis istis barbaris, detegeretur: ergo oportuit Suecos Poloniam occupare, ne hoc fieret. Quæ ratio consequentiæ? Dic mihi, quæso, Germania ne Regis tu opem imploravit, aut Imperator, aut Electores, missa legatione, Regem tuum sollicitarunt, ut hanc expeditionem contra Polonos in commodum Germaniæ susciperet? Non eris credo tam effrons, ut hoc asseverare velis. Vix te germanum puto, quod ex amore Patriæ hæc scribas nec mihi persuadere possũ, quod sis ein Teutscher/ sed potius eliso, ein Teutscher/ & quod fucum facere velis Germanis, ut in justum hoc bellum approbent. Sed norunt Germani Vos Suecos, nõ liberatores, sed oppressores experti sunt. Nec est quod metuant Germani à Moschis aut Cosacis. Nam Moschi de occupanda Germania ne somniarunt quidẽ, multò minus Cosaci, quiq; nunquam tantam cladem Poloniæ intulerunt, quam brevi spacio Sueci. Hoc potissimum dicendum est, *Suecos denudasse latera Christianitatis, dum Poloniã, quæ antemu-*

rale

vale erat, nō tantum Germaniæ, sed totius Christianitatis, contra Turcas & Tartaros, vastarunt. Prudenter ad notat Kobiercius, Castellan⁹ Gedanēsis in historia sua Vladislai Principis, Quendā Solimanno Turcarum Imperatori hoc consilii dedisse: *Ad occupandum Europæ Imperiū, Christianosq́, edomandos nullā potentiorem portā Poloniæ Regno.* Multum ergò Suecis debet Europa, quod Portā illā dejecerint, ut liber Turcis pateat aditus in Europam.

Dum tam multis debilitatas vires Poloniæ, & militiam illorum describis, ad Starovolscium testem adhibes, inanem ludis operam. Nam quid hoc ad probandam justitiā armorum Suecicorum facit? Et si impares fuerunt Poloni Moschis & Cosacis, Tui, si Christiani esse volunt, juvare illos debebant, nō opprimere quià impares. Sed si verum dicere voluisses, & potissimā rationē belli hujus Suetici nominare, dixisses, hanc præcipuam causam esse, quod Sueci hac confusione in Polonia & imbecillitate armorum Polonicorum uti volebant, ut illos absq; magna difficultate opprimerent. Ingressi sunt abq; ulla resistentia Poloniā, multa perfidia quorundam, nō sua virtute, occuparunt. Sed gaudet fortuna lætis tristia substituere; & utraq; miscere. Nunc illa vestra fælicitas vos forte perdet. Sic segetem nimia sternit ubertas; sic rami onere franguntur; sic ad maturitatem non pervenit nimia fæcunditas, & vos nimia fælicitas rumpet.

Causam Cosacorum agis, sed noli te quæso immiscere rei ad te non pertinenti. Nec profecto aperto Marte hactenus tuta fuerit Polonia, etiā imposterum par fortuna speranda, ut dicis. Imo sperari illa nō potest, postquā virtus prisca militaris multum adeò mutavit, ut potissimum militem suum Polonia hodie experiatur hostem, ut tu credis. Sed scias velim jam non hostē militem illum, nempè Cosacos, Poloniam habere, sed amicum & subditum, Tuq; illum brevi experieris hostē. Et si Osmanni Turcici Imperatoris copias, quæ trecentis millibus cōstabant, non numeratis centum millibus Tartarorum, quos Dziambek Gereius Regulus contra Polonos eduxerat An. M. DC. XX. Poloni, Osmannum adversis bellorum, irritāq; Castrorum obsidi-

one,

one fatigatum, ad pacem inclinare coëgerunt, (ut Kobierzitius fol. 795 historiæ suæ testatur) cur non & Suecos multo minores viribus & potentia domare possent? Resument Poloni animos, sed malo vestro, jamq; incipiūt, graivoresq; Suecis erunt, quam putarant. *Injusta arma*, scribit Piasecius tuus f. 385. *nō raro in authores recidunt, & horrendo quodā Judicio Dei, qui aliena evertunt jura, serò fortè, sed aliquando tandem propria quoq; perdunt.*

Mores Morbosq; Reipubl. Polonæ fusè describis, & tetegis, sed te non postulant Medicum, & si illos à morbis istis curare velles, non adhibere debebas remedia, morbis pejora. Nimium ferrograssaris, ut in desperatis morbis, & contributionibus extremum sanguinem emittis, nimiumq; crebrò ista medicamēta tentas ut non possit vulnus ad cicatricem venire. Sed ut interdum illi, qui medicum vident, non tam curam agere sanitatis, quam mortem accelerare velle, cum ignominia, & interdū fustibus abigunt, sic vereor ne & his Medicis eveniat.

Evangelicis persuadere vis, ut Suecis se adjungant. Frustr laboras. Norunt illi artes Sueticas, sciumq; Suecos semper Religionem prætendere, & nihilminus, quam illam, promovere. Testis est Germania, ubi nunquam Evangelici plura perpessi sunt, (jurenè an injuria non dico) quam postquam Sueci illorum defensionem vel quasi susceperunt, & cum maximè libertatem Religionis illorum procurare debebāt, in pacificatione Münsteriensi, eam neglexerunt, majoremq; illos opprimendi libertatem Imperatori concesserunt, quam unquam habuit. Evangelici quoq; malunt cum fratribus suis Catholicis pacatè vivere, quam jugum Sueticum subire.

Multa invidiosa contra *Catholicos* profers, sed cui bono; Libertatem Religionis, Catholicis Sueci promittunt, & per pacta cum Lithvania, majori Polonia, Cracovia quoq; stipulati sunt. Si minꝰ sincerè causam tuorum corrumpis, quod detegis, quo animo sint in Catholicos. Sed considera quæso nos ōnes Christianos esse nec tuum esse de his judicare. Præstaret ut tam moderatum de illis ferres Judicium, quale Doctissimꝰ *Grotius* Sueciæ

ciæ tuæ fidelis Minister, qui in literis suis ad amicum Lutetiæ XIX. Januarii Anno *M. DC. XLI.* scriptis, sic inquit; *Puto fieri posse, ut aliquando contingat Ecclesiæ Papa, qui ad munus suum pertinere existimet, diruptas partes in suum restituere corpus. Sed quamdiu pro certo habetur, omnes Papas ad finem usq; mundi fore AntiChristos homines peccati, filios perditionis, omnes qui in eo sunt grege & Idolatras, hostes divinæ gratiæ, qui meritum Christi funditus evertant, nihil pacatum sperari potest.*

BONO GERMANIÆ susceptum hoc esse bellum Sueticum dicis, sed mihi non persuades, nec ulli sanioris judicii persuadebis. Nam in gratiam Catholicorum in Germania, non dices, quia Imperatorem & omnes Catholicos in Germania Sueci offendunt, dum Regnum Catholicum infestant, unde jam fœdus contra illos meditantur. Si in gratiam Evangelicorum, valdè erras. Nam contra illos magis irritabuntur Catholici, credentes hæc ipsorum instinctu agi. Norunt enim illi Suecorum axiomata, sciuntq; damnosum exitum belli Germanici. Ita neutrius commoda tui promovent, tantum sua. Non tam inimicus debebas Catholicis esse, cum Christina Regina quondam tua, jam Catholicæ Religioni se totam addixerit, in cujus gratiam tanti habentur Romæ Triumphi, de quibus quidam appositè,

Et nunc Barbaricos miratur Roma Triumphos,
Gaudesq; inventa, Tu bene Pastor, ove.
Ah nimium partis exultas Roma Trophæis,
Quæ lucraris ovem, sed pereunte grege!

Sed eò magis miror te tam infenso esse animo in Catholicos, cum Evangelicos eodem habeas loco. Prussiam Ducalem ubi pauci sunt Catholici, maxima pars Evangelici, æq; vastarunt Sueci, tantaq; isti Provinciæ intulerunt damna, quanta iis in locis Poloniæ, ubi nullus reperitur Evangelicus, Non Religionem sed regionem appetitis. Hic Scopus vester, ad quem colimatis.

Quid merita est CIVITAS GEDANENSIS, fidelissima Regi suo? Hæc verò tota Evangelica, paucíq; in ea sunt Catholici Ibinè vis Evangelicam promovere Religionem, quæ ibi summum obtinet locum? Noctuas Athenas portabis.

Sed fortè imperio tuo illam velles adjicere, PAR LA BIEN SEAN-

CE. Illa ne fregit Inducias? illa ne contra cautionem datam ullam Classem contra Suecos è portu suo eduxit? Minimè. Cur ergo tui classe illam cingunt, cum commercia adimunt, bona ipsorum diripiunt, & hostiliter tractant? Meminisse debebant Sueci, quondam Carolum Regem Sueciæ, cum à Christierno Rege Daniæ & perfidis suis subditis ex Regno ejectus esset, nullibi tutiorem, nec magis amicum habuisse locum, quò se conferret, quam Gedanum, ubi magno cum honore Anno M. CCCC. LVII. tempore Bachanaliorum exceptus fuit, ut testatur Schutzius in historia Borussiæ fol. 257. Ubi legere poteris, Dantiscanorum propensionem in eundem Regem Sueciæ, qui quoq; in favorem ipsius, tam ad Ordines Sueciæ, quam ad Civitates Anseaticas scribebant, illisq; persuadebant, ut Regi auxilia ferrent. Deniq; Gedanenses eundem Regem Sueciæ Carolum, post expulsos Danos navibus suis in Sueciam comitati sunt, cujus beneficii se semper memorem gratumq; fore promisit. Cæteræ Civitates Borussiæ Regalis totaq; Provincia anne Suecos, aut Regem Carolum Gustavum offenderunt, anne causam occupandæ Provinciæ dederunt? Neutiquam. Tam multi ad summam paupertatem per Suecos redacti, vindictam apud DEum, perpetuis lachrymis suis poscunt, cœlumq; penetrant. Noli, mi Thrasymache, huic felicitati nimium fidere. Momento mare vertitur, eodem die, ubi luserunt navigia, sorbentur.

Rides Orationem Przyiemsky Legati Regis Poloniæ, sed nulla de causa, fortè jam tempus imminet, quo Sueci re ipsa experientur, *distinctissima hæc esse regna, divisis se naturam mari, dissocias se constitutione Imperii & Religione, discrepare legibus, moribus, habitu, lingua, in nullo sibi populos hosce esse similes nisi ferocia, discordiarum omnium fomite.* Hoc fortè Suecos Tuos perdet, quod nimium gravibus contributionibus Polonos, qui quidem non totam libertatem, at nec servitutem pati possunt, premunt. Didicistis hoc ab Alexandro Magno qui cuidam Civitati partem agrorum, & dimidium rerum omnium promittenti: *Eo inquit proposito veni in Asiam, non ut acceperem, quod dedissetis, sed ut id haberetis, quod reliquissem.*

At dicis occasione utendum, *habemus validum exercitum, habemus Regem artes bellicas callentem.* Fateor, Rex Sueciæ Carolus Gustavus nil nisi arma spirat, Martiusq; planè est, & à prima juventa feliciter belli gerendi artes à Torstensonio Bellatore laudatissimo, cujus perpetuus comes fuit, didicit. Verum & hæ artes fallunt, Verendum est,

ne

ne dum nimis magno fervore in Polonos irruit,& felicitati suæ nimis fidit,idem illi accidat quod Alexandro Magno. Qui cum jam in India vagaretur,& gentes, ne finitimis quidem satis notas,bello vastaret,in obsidione cujusdam Urbis, dum circuit muros,& dum imbecillissima mœnium quærit, sagitta ictus diu persidere & incepta agere perseveravit. Deinde cum represso sanguine, sicci vulneris dolor cresceret, & crus,equo suspensum, paulatim obtorpuisset,coactus subsistere: Omnes, inquit,jurant me Jovis esse filium,sed vulnus hoc hominem me esse clamat. Noli nimium irritare Polonos, nequis reperiatur Mutius,& ne rursum arma capiant, & excussa torpedine, solitam pugnandi alacritatem resumant, cogitentq;& post malam segetem serendum esse,& quod sæpe quidquid perierat,assidua infelicis soli sterilitate,unius anni restituere possit ubertas.

Turcas suspectam habere potentiam Suecorum,& quod Constantinopoli trepidetur ad hanc potentiam dicis,& quod non major fuerit vis Alexandri, qua Persis superatis omnem Asiam domuit, & quod in illis ab Pontum locis Gothi quondam Macedoniam,Græciam & Asiam populati sint. Gratulor Regi tuo, quod illum Turcæ reformident: ex animoq; gratularer, ut Constantinopolim, quondam Christianis ademptam, à Turcis recuperaret, suiq; Imperii faceret. Ominosum certè est anagramma Theologi cujusdam Thoruniensis, in Regem Sueciæ quod ex nomine Ipsius feliciter composuit. SVECUS TURCAS REGIS AULA EXUO. Utinam exueret,Poloniæq; Pacem haud turbaret. Hoc ipsi gloriosum,totiq; Christianitati utile foret,

Antequam finio,hoc Te monendũ censeo,SUECOS NON ESSE ILLOS GOTHOS. qui Italiam. Hispaniam, ut tu putas, occuparunt, & gentem Spalorum victricibus armis superarunt. Audi quid hac de re Piasecius sæpè laudatus Tibi familiaris autor dicat fol. 56. *Gothi illi bellicosi sive Getha an sint censendi inter gentes Sarmaticas aliis discutiendũ relinquo, unicum tamen admoneo, quod veterum Historicorum recentiorum in rebus antiquis, nisi nitantur antiquorum testimonio, parva fides) nullus uspiam memorat, eos ex Suecia prodiisse, vel ibi sedẽ cõmerciũve aliquod ũquã habuisse,sed cõcordi sẽtẽtia õnes præsertim Osorio Hist:lib:1.c:2 refert: Gothorũ sedes esse cõtiguas Alanis & Dacis propè Pontũ Euxinũ,& Istrum consistentibus,& Procopius & Jornandes de Rebus Gothicis asserunt, eos ex finibus Asia à Tanai &*

oti

Meoti de Palude Pontoq; Euxino (quâ regio utiq; à primis seculis semper fuit & nunc est Sarmatarum sive Slavonum, utpote Russorum sive Roxolanorum, Moschorumq; perpetua sedes) egressos versus meridiem, superato in Dacia Istro, in Mœsiam Thraciamq; excurrisse, & post varia bella pro Imperatoribus, & contra Imperatores Romanos gesta, inde demū in Pannoniā, ac Paulò post in Italiā, Galliam Hispaniā Africamq; (Gothos, Vandalis Alanisq; commistos in Africam & Hispaniam irruisse, testatur Possidius apud Baronium Tomo 5. sub A. C. 430.) penetrantes, obvia quaq; armorum suorum vi perturbasse, nec ivisse unquam in Sueciā etiā pulsos aliunde. Plura addit, quibus probat, Gothos non fuisse Suecos, quæ ibi fusius, si commodum est, legere poteris. Sed manum de tabula.

Probavi credo evidentissimè non per Polonos, sed Suecos stetisse, quo minus inter illos dudum pax coaluerit. Probavi non Polonos, sed Suecos Inducias violasse. Probavi deniq; hoc bellum Sueco Polonicum non Germaniam á periculo liberare, sed in maximum detrudere. Jam omnes qui hæc legent, & animo nullo pravo affectu infecto, singula perpendent, Judices constituo, videbunt, confido, me vera dixisse, nec affectui in hanc vel illam partem nimium indulsisse. Modum Epistolæ fortè excessi, sed sequor. Te præ euntem Vale, mi Thrasymache, & Ignosce, si in hac responsione aspera quædam reperies, non mea, sed Autorem à Te ipso prolatorum, verba sunt. DEUM supplex rogo, ut Tibi Regiq; tuo sinceræ pacis cogitationes inspiret, ut conjunctis viribus, tandem contra Christiani nominis hostes eamus. Dab: Mense Aprili Anno quo.

CertanDVM pro LIbertate.